

Fred Kistenkas

DOORPAKKEN

Op nieuwjaarsborrels en de eerste meetings van het nieuwe jaar valt meer dan ooit het woord 'doorpakken'. Doorpakken op het landbouwdossier, doorpakken bij de transitie van het landelijk gebied, doorpakken voor natuurherstel, doorpakken voor extra natuur ter grootte van de provincie Utrecht en doorpakken op het waterdossier. Met ingehouden ironie vraag ik dan wel eens voorzichtig of dit 'doorpakken' betekent dat we weer genoegzaam wegzakken in een zoveelste interbestuurlijke aanpak, interactieve beleids sessie, ambtelijk netwerk, beleidsvisie, staatscommissie, beleidsagenda, integrale aanpak of beleidsprogramma. Het antwoord is meestal een ja, een enthousiast ja zelfs. De ironie wordt niet opgepikt, want zo langzamerhand denkt iedereen oprecht dat er met dit soort 'doorpakken' ook echt wat gebeurt.

Dat zal wellicht door de overvloed aan beleidswetenschappelijk geschoolde ambtenaren en PBL'ers* komen die niks van het recht afweten. Dat is op zich niet erg, want de ideale bestuurskundige sturingsmix begint inderdaad met stimulerend beleid, *soft law* zo je wilt. Maar doorpakken kun je dit niet noemen. Doorpakken doe je met rechtsregels en niet met beleidsregels. Dwingende sturing vind je niet in ronkende beleidsdocumenten, maar in wetgeving en planwetgeving zoals het omgevingsplan. Dat noemen we niet

voor niks *hard law*. Je hebt echte wetgeving met bij de rechter afdwingbare rechtsregels en je hebt pseudowetgeving met niet bij de rechter afdwingbare beleidsregels.

Beleid hebben we zo langzamerhand wel genoeg, maar waar blijft de provinciale wetgeving van omgevingsverordeningen of de gemeentelijke wetgeving van omgevingsplannen? Toen ik in *Binnenlands Bestuur*¹ de kop 'Utrecht wil doorpakken' las boven de opinie van de Utrechtse gedeputeerde voor transitie landelijk gebied dacht ik dat zij het tenminste wel begrepen had. Er stond als illustratie zelfs een mannetje met een gebalde vuist en een hakbijl bij.

Ook haar doorpakken blijkt evenwel weer in hoge mate beleidsmatig te zijn. Het is immers nog maar zeer de vraag of een programma landelijk gebied ook rechtsregels bevat. Doorgaans worden ze in juridische kring gezien als een zoveelste beleidsdocument, pseudowetgeving dus. We liggen met zijn allen aan het pijnstillend beleidsinfuus en denken dat het dan wel goed komt, maar we vergeten het daadwerkelijk afdoend medicijn van wetgeving, van *hard law* dus. 'Het is tijd om door te pakken', vervolgt de Utrechtse gedeputeerde haar betoog. 'Laat de door het PBL voorgestelde Staatscommissie maar beginnen. Niet volgend jaar, niet morgen, maar het liefst vandaag al.'

Ik hoop het niet. Zo'n commissie vertraagt juist en leidt zelden tot nieuwe wetgeving. Zo'n commissie is misschien nog wel erger dan een zoveelste beleidsagenda. Laten we niet nog een paar jaar aan het beleidsinfuus gaan liggen. Met zo'n zwaar beleids-opiaat gebeurt er juist helemaal niks, terwijl iedereen dan weer valselijk denkt dat we aan het 'doorpakken' zijn. Ik heb een beter idee: laten we stoppen met dat clichébegrip en laten we vanaf nu alleen nog maar praten in termen van wetgeving of pseudowetgeving.

fred.kistenkas@wur.nl

* PBL: Planbureau voor de Leefomgeving

1 M. Sterk, Utrecht wil doorpakken in plaats van afwachten, *Binnenlands Bestuur* 2025 afl. 20, p. 55.